

Badania na obecność alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w organizmie pracownika.

Dz.U.2023.317 z dnia 2023.02.20

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 20 lutego 2023r.

Wejście w życie:

21 lutego 2023 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA ¹

z dnia 16 lutego 2023 r.

w sprawie badań na obecność alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w organizmie pracownika

(Dz. U. z 2023 r. poz. 317.)

Na podstawie art. 22^{1g} ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, 1700 i 2140 oraz z 2023 r. poz. 240) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i metody przeprowadzania przez pracodawcę oraz przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego lub zleczanych przez ten organ badań na obecność w organizmie pracownika:
 - a)alkoholu, zwanych dalej "badaniami na obecność alkoholu",
 - b)środków działających podobnie do alkoholu, zwanych dalej "badaniami na obecność środków";
- 2) sposób dokumentowania badań przeprowadzanych lub zleczanych przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego;
- 3) wykaz środków działających podobnie do alkoholu.

§ 2.

1. Badania na obecność alkoholu obejmują badanie wydychanego powietrza lub badanie krwi.
2. Badanie wydychanego powietrza przeprowadza się przed badaniem krwi, jeżeli stan osoby badanej na to pozwala.

§ 3.

1. Badanie wydychanego powietrza przeprowadza się przy użyciu urządzenia elektronicznego dokonującego pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, z użyciem ustnika, metodą:
 - 1) spektrometrii w podczerwieni lub
 - 2) utleniania elektrochemicznego- zwanego dalej "analizatorem wydechu".
2. Ustnik, o którym mowa w ust. 1, podlega wymianie każdorazowo przed przeprowadzeniem pomiaru. Opakowanie ustnika należy otwierać w obecności osoby badanej.
3. Badania analizatorem wydechu nie przeprowadza się przed upływem 15 minut od chwili zakończenia spożywania alkoholu, palenia wyrobów tytoniowych, w tym palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych, palenia papierosów elektronicznych lub używania wyrobów tytoniowych bezdymnych przez osobę badaną.

§ 4.

1. W przypadku dokonania pomiaru analizatorem wydechu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, oraz uzyskania wyniku ponad $0,00 \text{ mg/dm}^3$, dokonuje się niezwłocznie drugiego pomiaru.
2. W przypadku dokonania pierwszego pomiaru analizatorem wydechu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, oraz uzyskania wyniku ponad $0,00 \text{ mg/dm}^3$, dokonuje się drugiego pomiaru po upływie 15 minut.
3. Na żądanie pracownika poddanego badaniu, zwanego dalej "osobą badaną", wynik badania dokonanego analizatorem wydechu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, wynoszący ponad $0,00 \text{ mg/dm}^3$ należy zweryfikować badaniem analizatorem wydechu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, przez dokonanie dwóch pomiarów. Drugiego pomiaru dokonuje się niezwłocznie po dokonaniu pierwszego pomiaru.
4. W przypadku dokonania pierwszego pomiaru analizatorem wydechu i uzyskania wyniku równego lub większego od $0,10 \text{ mg/dm}^3$, a w drugim pomiarze wyniku $0,00 \text{ mg/dm}^3$, dokonuje się niezwłocznie trzeciego pomiaru tym samym analizatorem wydechu. Jeżeli wynik trzeciego pomiaru wynosi $0,00 \text{ mg/dm}^3$, to badanie nie wskazuje na stan po użyciu alkoholu.

§ 5.

1. Badanie wydychanego powietrza może być przeprowadzone przy użyciu analizatora wydechu niewyposażonego w cyfrową prezentację wyniku pomiaru, a także bez użycia ustnika, jeżeli producent analizatora wydechu przewiduje taki sposób jego eksploatacji.
2. Jeżeli badanie, o którym mowa w ust. 1, wykaże obecność alkoholu w wydychanym powietrzu, niezwłocznie przeprowadza się badanie analizatorem wydechu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lub 2. Przepisy § 4 stosuje się.

§ 6.

1. Z badania przeprowadzonego przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego analizatorem wydechu sporządza się protokół, który zawiera:
 - 1) dane osoby badanej:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL, a jeżeli nie posiada - serię i numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość,
 - c) datę urodzenia,
 - d) płeć,
 - e) wzrost - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe,
 - f) masę ciała - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe,
 - g) czytelny podpis, jeżeli jego złożenie jest możliwe, albo informację o przyczynie niezłożenia podpisu;
 - 2) imię i nazwisko oraz podpis osoby przeprowadzającej badanie;
 - 3) imię i nazwisko oraz podpis osoby, w obecności której przeprowadzono badanie;
 - 4) wynik pomiaru lub pomiarów w postaci cyfrowej oraz jednostkę, w jakiej wyrażony jest wynik, a w przypadku badania przeprowadzonego wyłącznie przy użyciu analizatora wydechu niewyposażonego w cyfrową prezentację wyniku pomiaru - opis prezentacji wyniku pomiaru;
 - 5) wyszczególnienie załączników do protokołu w postaci wydruków z wynikami badań, jeżeli urządzenie stosowane do badań umożliwia ich wykonanie i jeżeli zostały one wykonane;
 - 6) datę, godzinę i minutę badania;
 - 7) miejsce przeprowadzenia badania;
 - 8) nazwę, model, numer fabryczny oraz datę ważności dokumentu potwierdzającego kalibrację lub wzorcowanie analizatora wydechu, którym przeprowadzono badanie;

- 9) ilość, rodzaj i godzinę spożycia napojów alkoholowych przez osobę badaną w ciągu ostatnich 24 godzin - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;
 - 10) informację o chorobach, na jakie choruje osoba badana - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;
 - 11) informację o objawach lub okolicznościach uzasadniających przeprowadzenie badania oraz dacie i godzinie ich stwierdzenia;
 - 12) informację o żądaniu przez osobę badaną przeprowadzenia badania krwi;
 - 13) uwagi osoby badanej co do sposobu przeprowadzenia badania, jeżeli zostały zgłoszone;
 - 14) załącznik w postaci kopii ważnego dokumentu potwierdzającego kalibrację lub wzorcowanie analizatora wydechu użytego do przeprowadzenia badania.
2. Osobę badaną, jeżeli jest to możliwe, informuje się o możliwości odmowy złożenia oświadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 9 i 10.

§ 7.

1. Badanie krwi, o którym mowa w § 2 ust. 1, pobranej z żyły osoby badanej polega na przeprowadzeniu co najmniej dwóch analiz laboratoryjnych krwi: metodą chromatografii gazowej z detektorem płomieniowo-jonizacyjnym i metodą spektrofotometryczną z użyciem dehydrogenazy alkoholowej (metodą enzymatyczną), albo metodą chromatografii gazowej z detektorem płomieniowo-jonizacyjnym przy użyciu dwóch różnych warunków analitycznych.
2. Krew do badania pobiera się do dwóch probówek, w objętości co najmniej 5 cm³ do każdej z nich, z zachowaniem następujących warunków:
 - 1) do pobrania krwi używa się wyłącznie sprzętu jednorazowego użytku;
 - 2) do probówek, do których pobiera się krew, nie wolno dodawać innych substancji, poza środkami zapobiegającymi krzepnięciu i rozkładowi krwi umieszczonymi w każdej probówce przez producenta;
 - 3) do dezynfekcji skóry używa się środków odkażających niezawierających alkoholu.
3. Probówki zawierające krew do badania oznacza się w sposób zapewniający ustalenie tożsamości osoby, od której została pobrana krew, przez podanie imienia i nazwiska oraz numeru PESEL tej osoby, a jeżeli nie posiada numeru PESEL - serii i numeru dokumentu potwierdzającego jej tożsamość, oraz zabezpiecza się w sposób uniemożliwiający zmianę ich zawartości lub zniszczenie w czasie przechowywania lub transportu. Czynności te wykonuje się w obecności osoby badanej, jeżeli jest to możliwe.

Do czasu rozpoczęcia badania krwi pobraną krew przechowuje się w temperaturze od 2°C do 6°C,

4. z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Krew pobrana do badania może być transportowana nie dłużej niż 72 godziny od momentu pobrania w temperaturze od 0°C do 25°C.

§ 8.

1. Z czynności pobrania krwi do badania na obecność alkoholu sporządza się protokół, który zawiera:

1) dane osoby badanej:

a) imię i nazwisko,

b) numer PESEL, a jeżeli nie posiada - serię i numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość,

c) datę urodzenia,

d) płeć,

e) wzrost - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe,

f) masę ciała - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe,

g) czytelny podpis, jeżeli jego złożenie jest możliwe, albo informację o przyczynie niezłożenia podpisu;

2) imię, nazwisko, stanowisko i podpis osoby przeprowadzającej pobranie krwi do badania;

3) miejsce pobrania krwi od osoby badanej;

4) datę, godzinę i minutę pobrania krwi od osoby badanej;

5) rodzaj środka odkażającego użytego do dezynfekcji skóry;

6) ilość, rodzaj i godzinę spożycia napojów alkoholowych przez osobę badaną w ciągu ostatnich 24 godzin - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;

7) informację o chorobach, na jakie choruje osoba badana - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;

8) informację o objawach lub okolicznościach uzasadniających przeprowadzenie badania oraz dokładnej dacie i godzinie ich stwierdzenia.

2. Osobę badaną, jeżeli jest to możliwe, informuje się o możliwości odmowy złożenia oświadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 6 i 7.

3. Z czynności badania krwi sporządza się protokół, który zawiera:

1) informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 4;

badanej;

- 3) miejsce przeprowadzenia badania krwi pobranej od osoby badanej;
- 4) nazwę metody przeprowadzenia badania krwi pobranej od osoby badanej;
- 5) wynik badania krwi pobranej od osoby badanej.

§ 9.

1. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że pobranie krwi może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia osoby badanej, decyzję o pobraniu krwi lub odstąpieniu od jej pobrania podejmuje lekarz.
2. Odstąpienie od pobrania krwi utrwalą się w formie pisemnego protokołu, zawierającego:
 - 1) dane osoby, wobec której odstąpiono od pobrania krwi:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL, a jeżeli nie posiada - serię i numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość,
 - c) datę urodzenia,
 - d) płeć,
 - e) czytelny podpis, jeżeli jego złożenie jest możliwe, albo informację o przyczynie niezłożenia podpisu;
 - 2) imię i nazwisko oraz podpis osoby, która podjęła decyzję o odstąpieniu od pobrania krwi;
 - 3) opis okoliczności i przyczyn odstąpienia od pobrania krwi;
 - 4) opis stanu klinicznego osoby, wobec której odstąpiono od pobrania krwi.

§ 10.

Środkami działającymi podobnie do alkoholu są:

- 1) opioidy;
- 2) amfetamina i jej analogi;
- 3) kokaina;
- 4) kannabinoidy;
- 5) benzodiazepiny.

§ 11.

Badania na obecność środków obejmują:

- 1) badanie przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego;
- 2) badanie krwi;
- 3) badanie moczu.

§ 12.

1. Badanie na obecność środków, o którym mowa w § 11 pkt 1, polega na nieinwazyjnym pobraniu próbek śliny i umieszczeniu ich w urządzeniu do oznaczania metodą immunologiczną środków działających podobnie do alkoholu, zgodnie z instrukcją obsługi tego urządzenia.
2. Do próbek, o których mowa w ust. 1, nie dodaje się innych substancji, poza znajdującymi się w zestawie urządzenia do oznaczania metodą immunologiczną środków działających podobnie do alkoholu.

§ 13.

1. Badanie na obecność środków, o którym mowa w § 11 pkt 2, polega na analizie laboratoryjnej krwi pobranej z żyły osoby badanej metodą chromatografii gazowej połączonej ze spektrometrią masową lub inną metodą instrumentalną, w tym wysokosprawną chromatografią ciecząową, wysokosprawną chromatografią ciecząową połączoną ze spektrometrią masową, których granice oznaczalności (LOQ) dla poszczególnych środków określa ust. 4.
2. Krew do badania pobiera się do dwóch próbek w objętości co najmniej 5 cm³, z zachowaniem następujących warunków:
 - 1) do pobrania krwi używa się sprzętu jednorazowego użytku;
 - 2) do próbek, do których pobiera się krew, nie wolno dodawać innych substancji, poza środkami zapobiegającymi krzepnięciu i rozkładowi krwi umieszczonymi w każdej próbce przez producenta;
 - 3) do dezynfekcji skóry używa się środków odkażających niezawierających alkoholu.
3. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że pobranie krwi może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia osoby badanej, decyzję o pobraniu krwi lub odstąpieniu od jej pobrania podejmuje lekarz.
4. W pobranej krwi oznacza się co najmniej następujące środki działające podobnie do alkoholu:
 - 1) morfinę (LOQ -10 ng/ml);
 - 2) amfetaminę i jej analogi, w tym metylenodioksymetamfetaminę (MDMA), (LOQ - 25 ng/ml);

- 3) kokainę (LOQ - 10 ng/ml) i jej metabolit - benzoiloeckgoninę (LOQ - 50 ng/ml);
- 4) delta-9-tetrahydrokannabinol (LOQ - 1 ng/ml);
- 5) benzodiazepiny.

§ 14.

1. Badanie na obecność środków, o którym mowa w § 11 pkt 3, polega na analizie laboratoryjnej moczu osoby badanej metodami, o których mowa w § 13 ust. 1, których granice oznaczalności (LOQ) dla poszczególnych środków określa ust. 3.
2. Mocz do badania pobiera się do dwóch pojemników w objętości co najmniej po 5 cm³, z zachowaniem następujących warunków:
 - 1) do pobrania moczu używa się pojemnika jednorazowego użytku, uniemożliwiającego zamianę, rozcieńczenie lub dodanie do niego innych substancji po jego zamknięciu;
 - 2) do pojemnika, do którego pobiera się mocz, nie wolno dodawać innych substancji.
3. W pobranym moczu oznacza się co najmniej następujące środki działające podobnie do alkoholu:
 - 1) morfinę (LOQ - 200 ng/ml) i 6-acetylmorfinę (LOQ - 20 ng/ml);
 - 2) amfetaminę i jej analogi, w tym metylenodioksymetamfetaminę (MDMA), (LOQ - 250 ng/ml);
 - 3) kokainę (LOQ - 50 ng/ml) i jej metabolit - benzoiloeckgoninę (LOQ - 100 ng/ml);
 - 4) 11-nor-9-karboxy-delta-9-tetrahydrokannabinol (LOQ - 15 ng/ml);
 - 5) benzodiazepiny.

§ 15.

1. Probówki zawierające krew i pojemniki zawierające mocz do badań, o których mowa w § 11 pkt 2 i 3, oznacza się w sposób zapewniający ustalenie tożsamości osoby badanej przez podanie imienia i nazwiska oraz numeru PESEL tej osoby, a jeżeli nie posiada numeru PESEL - serii i numeru dokumentu potwierdzającego jej tożsamość, oraz zabezpiecza się w sposób uniemożliwiający zmianę ich zawartości lub zniszczenie w czasie przechowywania lub transportu. Czynności te wykonuje się w obecności osoby badanej, jeżeli jest to możliwe.
2. Do czasu rozpoczęcia badania krwi lub moczu, pobrane próbki przechowuje się i transportuje w temperaturze od 2°C do 6°C.

§ 16.

Z przebiegu badań na obecność środków przeprowadzonych przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego sporządza się protokół, który zawiera:

- 1) dane osoby badanej:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) numer PESEL, a jeżeli nie posiada - serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 2) informację o przyjęciu albo nieprzyjęciu środka działającego podobnie do alkoholu - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;
- 3) informację o chorobach, na jakie choruje osoba badana - na podstawie oświadczenia osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe;
- 4) opis objawów i okoliczności uzasadniających podejrzenie użycia środka działającego podobnie do alkoholu;
- 5) miejsce, datę, godzinę i minutę stwierdzenia objawów i okoliczności, o których mowa w pkt 4;
- 6) datę, godzinę i minutę pobrania próbek śliny, krwi lub moczu oraz oznaczenie próbki lub pojemnika z krwią lub moczem;
- 7) miejsce, datę, godzinę i minutę oraz metodę badania próbek śliny, krwi lub moczu;
- 8) wyniki badania próbek śliny, krwi lub moczu;
- 9) imię, nazwisko, stanowisko i podpis osoby pobierającej próbki śliny, krwi lub moczu;
- 10) imię, nazwisko i podpis osoby badającej próbki śliny, krwi lub moczu;
- 11) imię, nazwisko i podpis osoby, w obecności której przeprowadzono badanie;
- 12) w przypadku odstąpienia od pobrania próbek krwi lub moczu - przyczynę odstąpienia;
- 13) informację czy badanie krwi lub moczu przeprowadzono na żądanie osoby badanej;
- 14) czytelny podpis osoby badanej, jeżeli jego złożenie jest możliwe, albo informację o przyczynie niezłożenia podpisu;
- 15) załącznik w postaci kopii ważnego dokumentu potwierdzającego kalibrację lub wzorcowanie urządzenia użytego do przeprowadzenia badania - w przypadku badania, o którym mowa w § 11 pkt 1.

§ 17.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 21 lutego 2023 r.

¹ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej - zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu

działania Ministra Zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 932).